

v članku Srpska in rumunska umetnost v srednjem veku več primerov odvisnosti rumunske arhitekture poznejšega srednjega veka od sodobnih raških in moravskih vzorcev. — Dr. Vojeslav Molé si stavlja nalogo ugotoviti mesto, ki gre umetnosti situle iz Vač in drugih sorodnih predmetov, najdenih v Vačah, pri Sv. Luciji in drugod na našem ozemlju. Izvor situle je orijentalen, v 2. tisočletju pred Kristusom jih najdemo že na Kreti, njihova nadaljna pot pa je šla čez Fenicijo v Etrurijo in od tam čez Apenine v severno Italijo in v alpske kraje. I za situle z geometrično i za one z zoomorfsko ali figuralno dekoracijo imamo grške analogije. Toda medtem, ko je grška umetnost sprejela orijentalne tipe, da živijo v njej dalje organsko se razvijajoči z domačimi prvini, ni ta umetnost v venetskih krajih našla drugega, kot razvito kovinsko tehniko. Razdelitev frizov ni podvržena nikakim tektonskim zakonom, vse je brez pravne notranje logike. A vzhodno-grški elementi bolj in bolj izginjajo, obenem pridobiva realistični element, ki je pa vseskozi šablonski; kmalu pa nastopi očitna dekadenca: nekdanji relief se spremeni v gravirano risbo (pločica z Magdalenske gore). Situlo iz Vač datira pisec, primerjajoč njen stil s starejšo situlo Benvenuti in mlajšo situlo Arnaldi, v konec 5. ali začetek 4. stoletja. — Dr. Lazar Mirković opisuje staro srbsko vezenino, plastanico monahije Jefimije, vezeno po marički bitki v zadnji tretjini 14. stol. — Dr. Franc Stelè je prispeval članek Freske u crkvi sv. Primoža kod Kamnika (str. 121—156), ki bi radi svoje predvsem lokalne pomembnosti svoj smoter bolje dosegel, če bi izšel doma. Rezultate svojih raziskovanj je avtor uporabil že pri opisu teh slik v topografiji kamniškega okraja. Žal so reprodukcije, izvzemši njih četvero zadaj na boljšem papirju, po krivdi tiskarne tako slabe, da so skoraj brez koristi. — Knjiga vsebuje še dva prispevka o prazgodovinskih izkopeninah, za nas brezpomemben članek o hercegovski samostanih ter Pregled knjiga i listova, v katerem je omenjenih mnogo rumunskih in bolgarskih publikacij. M. Marolt.

Jos. Vydra: Lidové stavitelství na Slovensku. (Jan Stenc Praha

1925). To je prva izmed petih knjig o Slovaški ljudski umetnosti; nastopne bodo nosile naslove: Slovaške noše in tekstilia, Keramika, Les in kovina in Priložnostni ljudsko-umet. produkti. Pisatelj poklanja prvo knjigo slovaškim mladim upodobljajočim umetnikom, ki naj bi s starimi vzorci v narodu oživelili novo umetnostno tvornost. Pravi, da je bil v zadregi, kako stvar zgrabiti: ali z narodopisnim ali zgolj umetnostnim interesom? Pa je tako skušal podati pregled sodobne slovaške ljudske umetnosti, kratek pogled v pretklost in na razvoj tehnike posameznih strok.

Tako je nastala knjižica v mali oktavi z 227 str. teksta in 128 reprodukcijami. Uvodoma razpravlja avtor o ljudski umetnosti nasploh, še posebej o plemenskih in narodnostnih vplivih nanjo, o razmerju med njo in „slogovno“ umetnostjo, o njenem narodnostnem pomenu, o vplivu prirode in klime, religiji in političnih razmer nanjo, o tradiciji v njej.

Potem piše na podlagi obširne porabljene tozadevne literature o strukturi vasi, o konstrukciji lesenih hiš, o glinastih hišah, o njih barvnem dekorju, strehah, portalih, notranjosti, o slovaških lesenih cerkvah, kapelicah in „martrah“ in podaja mestoma procentualne rezultate o razširjenosti tipov in topografski pregled. Metodično in glede vidika se avtor v glavnem še drži stare materialistične tradicije (Meringer) tako v razdelitvi predmeta kakor v tem, da gleda svoj predmet čisto „razvojno“ v zmislu „razvoja“ iz primitivnega do popolnega; pogrešamo stilnih ugotovitev in opredelitev. Vendar bo knjiga z obširno nomenklaturo in bogatim zbranim materialom dobrodošla kot material i narodopiscu i onemu, ki gleda na ljudsko umetnost z zgolj umetnostnega, stilnega vidika. Knjiga nudi onemu, ki jo preštudira brez predsodkov in z ljubeznijo, precej pogleda v slovaški ljudsko-umetnostni živelj, ki spričo položaja Slovaške na meji med etnografskim vzhodom in zapadom Evrope nikakor ni malo zanimiv. Stanko Vurnik.

RAZSTAVE.

Za II. arhitekturno razstavo, katero sta priredila arhitekta Kregar in Spinčič skupno z učenci srednje tehniške šole od 21. marca do 11. aprila,